

На думку К. Е. Ціолковського Всесвіт не містить горя та безумства, його радість породжується ним самим, тільки на землі у нижчих тварин і навіть людини покищо не вистачає для цього ні сили ні вміння, а в космосі їх достатньо, Живий Всесвіт розумний та задоволений сам по собі. Людство повинне перейти зі стадії недосконалого існування на рівень вищого буття, – розуміючи основний закон: той хто робить добро іншим – робить його собі.

В. І. Вернадський в своїй творчості також особливо акцентує увагу на відповідальності людства за все, що відбувається на Землі і в Космосі. Людина відповідальна за життя, яким вона живе і за світ, який її оточує. Взаємозв'язок людина – світ – це двостороння комунікація і взаємовплив, від якого залежить існування обох. Розуміння цього взаємовпливу повинно породити в людині усвідомлення необхідності високоморального відношення один до одного, а це в свою чергу формує єдиний Всесвітній організм, який функціонує на засадах істини і абсолютної любові.

Ганна Циценко

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ

ПОШУК МІСЦЯ ЛЮДИНИ У СВІТІ ШЛЯХОМ ЗРЕЧЕННЯ ЙОГО

Сучасна культура, зайнявши позицію просвіти та перетворення людини, зіштовхнулася з труднощами екзистенціальної напруги. Переживаючи внутрішню кризу, суспільство намагається відшукати той духовний стержень, ту опору, яка допоможе надалі гармонійно розвиватися. Сьогодні, людина опинилася у ситуації гострих економічних, політичних та духовних потрясінь. Людина шукає самореалізації навіть не стільки у практично-діяльному аспекті, скільки у духовному аспекті. Пошук духовних шляхів самореалізації через зосередженість на духовному є надзвичайно актуальним для антропології. Сьогодні все більше людей, будучи поза релігійними громадами, цілком світськими людьми, відчують потребу в тиші, мовчанні, усамітненні. Є нерелігійні організації, які влаштовують для всіх бажаючих двотижневі мовчальні практики. Наприклад у Москві (Росія) вони називаються віпассана (самопізнання). Людині нашої епохи необхідно відмежовуватись від надлишку інформаційного шуму, дати змогу народжуватись слову зсередики себе, а не повторювати слова уже ким-небудь сказані. Поряд з цим, ціленаправлено практики усамітнення використовуються у різних релігійних громадах.

Усамітнення – важлива форма самореалізації особистості. Якщо природа самотності має соціальне підґрунття, то сам феномен самотності тяжіє до духовної сфери. Люди шукають усамітнення у горах, в лісі, на дачах, в ізольованих приміщеннях щоб побути на самоті, зі своєю внутрішньою сутністю. Усамітнення – це такий стан душі, у якому вона вільно піддається своїм роздумам. Усамітнення – це той аспект, що вкорінює людину в особисту і глибоку єдність з Богом. Завдяки цій особливій і особистій єдності з Богом відлюдник досягає внутрішню цілісність. Саме у відлюдництві, аспект усамітнення виявляється найповніше. Усамітнення відлюдника передбачає:

- проживання в місці позбавлене зустрічі з іншими;
- зміну вектору комунікації з іншими на комунікацію з Богом;
- самопізнання;

Отже, відлюдництво – аскетичне зречення за релігійними переконаннями світського життя з максимальним обмеженням зовнішніх зв'язків і проживанням в пустельних місцях.

Найчастіше релігійним підґрунтям усамітнення слугує прагнення до єднання з Богом (Абсолютом) безпосередня комунікація з ним. Та якщо глибше зануритись у істинні причини появи усамітнення, то цілком чітко простежується, що пошук Бога для людини стає насамперед пошуком себе, сенсу свого життя, своєї людяності, форми власної екзистенції та можливих шляхів самореалізації. Релігійний мотив пошуку та знаходження Бога перетворюється на реальний процес знаходження себе справжнього, наближення до незнаного ідеалу як уособлення найдосконалішого та найчеснішого, шляхом власного внутрішнього преображення людини у відповідності з абсолютним об'єктом (суб'єктом) пошуку. Через усамітнення людина досягає внутрішньої самототожності: без будь-якого правила піддається своїм думкам, слідує єдиному своєму смаку, своєму природному складу, своїм нахилам і своїм пізнанням. Усамітнення – необхідна умова творчості, відлюдництва-чернецтва та інших форм ескапізму. У Західноєвропейській традиції відлюдництво найяскравіше проявилось у формі християнського анахоретства. У філософських традиціях Сходу відлюдництво постає як передумова свободи.